

آیین نامه عمومی آموزش و احراز صلاحیت ممیزان

انجمن مدیریت سبز ایران

Green Management Auditor Competence Scheme — GMACS

رویکرد: مدیریت و مهندسی در عصر کربن

منطق: Compliance → Performance → Value

شعار: «از انطباق تا عملکرد؛ از عملکرد تا ارزش»

ماده ۱ - هدف

این آیین نامه با هدف ایجاد یک نظام منسجم برای آموزش، ارزیابی، احراز صلاحیت، ثبت، پایش و توسعه حرفه‌ای ممیزان سیستم‌های مدیریتی تدوین می‌شود. هدف نهایی، تربیت ممیزانی است که علاوه بر ارزیابی الزامات سیستم مدیریتی، قادر باشند عملکرد واقعی سازمان را در زمینه کیفیت، منابع، هزینه و پیامدهای محیط‌زیستی تحلیل کرده و فرصت‌های بهبود و خلق ارزش را شناسایی کنند. بنابراین ممیزی در این نظام سه سطح دارد:

انطباق → عملکرد → ارزش

ماده ۲ - دامنه

این آیین نامه در مرحله نخست برای مسیرهای زیر کاربرد خواهد داشت:

کد	حوزه صلاحیت
QMS	مدیریت کیفیت
EMS	مدیریت محیط‌زیست
EnMS	مدیریت انرژی
WMS	مدیریت بهره‌وری آب
GHG	مدیریت و گزارش‌دهی گازهای گلخانه‌ای
GVM	Green Value Management
VN	Value Nexus

ماده ۳ - اصل بنیادین نظام

صلاحیت حرفه‌ای از سه جزء تشکیل می‌شود: Competence = Knowledge + Skill + Experience بنابراین: شرکت در دوره آموزشی به تنهایی به معنای احراز صلاحیت ممیزی نیست. این اصل از ابتدای با صراحت اعلام می‌شود.

ماده ۴ - انواع گواهی

چهار نوع مدرک کاملاً از یکدیگر تفکیک شوند.

۱. گواهی حضور Certificate of Attendance فقط نشان می‌دهد فرد در برنامه آموزشی شرکت کرده است.
۲. گواهی موفقیت آموزشی Certificate of Successful Completion فرد دوره را طی کرده و آزمون مربوط را با موفقیت گذرانده است.
۳. گواهی صلاحیت حرفه‌ای Certificate of Professional Competence پس از بررسی آموزش + آزمون + تجربه + ممیزی عملی صادر می‌شود.
۴. کارت ثبت حرفه‌ای Professional Auditor Registration برای افرادی که صلاحیت آنها در رجیستری انجمن فعال است.

ماده ۵ - سطوح حرفه‌ای

پیشنهاد می‌کنم نظام دارای چهار سطح باشد:

✓ سطح ۱	Certified Internal Auditor — CIA	ممیز داخلی
✓ سطح ۲	Certified Auditor — CA	ممیز
✓ سطح ۳	Certified Lead Auditor — CLA	سر ممیز
✓ سطح ۴	Certified Value Nexus Assessor — CVNA	ارزیاب Value Nexus

ماده ۶ - مسیر ممیز داخلی Internal Auditor

هدف، تربیت افرادی است که بتوانند ممیزی داخلی سازمان خود یا سازمانی مشابه را انجام دهند.

شرایط

- ✓ آموزش: حداقل ۲۰ ساعت
- ✓ آزمون کتبی: حداقل نمره قبولی ۷۰ از ۱۰۰
- ✓ تمرین عملی: حداقل یک Case Study
- ✓ ارزیابی: تهیه حداقل یک گزارش نمونه ممیزی

ساختار آموزش:

موضوع	ساعت
عصر کربن و Value Nexus	2
مفاهیم و الزامات استاندارد	8
اصول و فرایند ممیزی	4
طراحی چک لیست و نمونه برداری	2
مصاحبه و جمع آوری شواهد	2
یافته و گزارش ممیزی	2
جمع	20 ساعت

ماده ۷ - مسیر ممیز **Certified Auditor** فرد باید توانایی انجام مستقل بخش‌هایی از یک ممیزی را داشته باشد.

شرایط

- ✓ حداقل تحصیلات کارشناسی یا سابقه حرفه‌ای قابل قبول در حوزه مرتبط؛
- ✓ گذراندن دوره تخصصی ممیزی؛
- ✓ قبولی در آزمون کتبی؛
- ✓ قبولی در ارزیابی Case Study؛
- ✓ و کسب تجربه ممیزی تحت نظارت.

تجربه

حداقل: ۴ ممیزی + مجموعاً ۱۰ روز ممیزی که حداقل بخشی از آن تحت نظارت یک سرممیز تأیید شده انجام شده باشد. در این مرحله فرد باید بتواند رابطه زیر را تشخیص دهد: **Requirement → Evidence → Finding → Risk → Improvement** و در نظام انجمن: **Resource → Consumption → Cost → Environmental Impact → Value**

ماده ۸ - مسیر سرممیز **Certified Lead Auditor** سرممیز مسئولیت هدایت کل فرایند ممیزی را برعهده دارد.

پیش شرط: دارا بودن صلاحیت **Certified Auditor** در حوزه مربوط.

تجربه: پس از کسب صلاحیت ممیز، حداقل ۳ ممیزی کامل دیگر و حداقل ۵ روز تجربه هدایت یا کمک به هدایت تیم ممیزی تحت نظارت سرممیز واجد صلاحیت. علاوه بر آن، فرد باید در ارزیابی عملی سرممیزی قبول شود.

ماده ۹ - ارزیابی عملی سرممیز . متقاضی در یک سناریوی واقعی یا شبیه‌سازی شده باید:

- ✓ جلسه افتتاحیه را اداره کند؛
- ✓ برنامه ممیزی تهیه کند؛
- ✓ کار را میان اعضای تیم تقسیم کند؛
- ✓ با مدیر سازمان مصاحبه کند؛
- ✓ شواهد متعارض را تحلیل کند؛
- ✓ یافته‌ها را طبقه‌بندی کند؛
- ✓ جلسه تیم ممیزی را هدایت کند؛
- ✓ و جلسه اختتامیه برگزار کند.
- ✓ ارزیابی‌کننده سپس عملکرد وی را براساس یک Rubric مشخص امتیازدهی می‌کند.

ماده ۱۰ - مدل ارزیابی صلاحیت

صلاحیت فقط براساس آزمون کتبی تعیین نیست.

مثلاً:

وزن	مؤلفه
25%	دانش استاندارد
15%	دانش ممیزی
15%	Case Study
15%	مهارت مصاحبه و جمع‌آوری شواهد
10%	تحلیل یافته‌ها
10%	گزارش ممیزی
10%	رفتار حرفه‌ای
100%	جمع

حداقل امتیاز کل مثلاً ۷۰٪ تعیین شود و برای مؤلفه‌های بحرانی نیز حداقل جداگانه تعریف شود.

ماده ۱۱ - صلاحیت ویژه Value Nexus

Certified Value Nexus Assessor

فردی که صرفاً یک استاندارد را نمی‌بیند بلکه رابطه میان: **Quality + Water + Energy + Materials + Waste + Wastewater + Carbon + Cost** را تحلیل می‌کند. شرایط ورود: داشتن صلاحیت Auditor یا Lead Auditor در حداقل یکی از حوزه‌های اصلی؛ داشتن دانش پایه در حداقل دو حوزه دیگر؛ گذراندن دوره Value Nexus؛ انجام پروژه عملی و دفاع از Case Study.

ماده ۱۲ - پروژه نهایی Value Nexus . متقاضی یک فرایند واقعی را انتخاب می کند. مثلاً: خط تولید → بیمارستان → معدن → هتل →

ساختمان → واحد پتروشیمی و ماتریس زیر را تکمیل می کند:

فرصت	پیامد محیط زیستی	هزینه	وضعیت پایه	مؤلفه
				کیفیت
				آب
				انرژی
				مواد
				پسماند
				پساب
				کربن

سپس باید حداقل یک پروژه بهبود تعریف کند.

ماده ۱۳ - سه خانواده پروژه

پروژه های حاصل از ممیزی در سه طبقه قرار می گیرند:

✓ H — Human-Based

✓ انسان محور

✓ S — System-Based

✓ سیستم محور

✓ T — Technology-Based

✓ فناوری محور

ماده ۱۴ - طبقه بندی یافته ها

C — Conformity

انطباق

NC — Nonconformity

عدم انطباق

OFI — Opportunity for Improvement

فرصت بهبود

GR — Green Risk

ریسک سبز

GVO — Green Value Opportunity

فرصت خلق ارزش سبز

به ویژه GVO باید امضای نظام ممیزی انجمن باشد.

ماده ۱۵ - گزارش ممیزی

هر گزارش باید حداقل شامل این موارد باشد: دامنه و هدف ممیزی، تیم ممیزی، فرایندهای بررسی شده، شواهد، یافته‌ها، عدم انطباق‌ها، ریسک‌ها، فرصت‌های بهبود و GVO ها. اما یک صفحه ویژه: Green Value Dashboard که نشان دهد ممیزی چه فرصت بالقوه‌ای برای کاهش: آب | انرژی | مواد | پسماند | پساب | CO₂e | هزینه شناسایی کرده است. این داشبورد به مدیرعامل نشان می‌دهد چرا ممیزی برای کسب‌وکار او ارزش اقتصادی دارد.

ماده ۱۶ - کدگذاری گواهینامه

برای جلوگیری از جعل و ایجاد قابلیت رهگیری، هر گواهینامه یک شناسه یکتا دارد. مثلاً: **ISGM-CLA-EMS-1405-0027** که در آن:

ISGM = انجمن مدیریت سبز ایران

CLA = سرممیز

EMS = محیط‌زیست

1405 = سال صدور

0027 = شماره فرد

برای Value Nexus: **ISGM-CVNA-1405-0012** روی هر گواهی QR Code نیز درج شود.

ماده ۱۷ - رجیستری ممیزان

در وبسایت انجمن صفحه‌ای تحت عنوان: Iran Green Auditor Registry ایجاد شده است. کارفرما با وارد کردن شماره گواهینامه بتواند مشاهده کند: نام ممیز | حوزه صلاحیت | سطح | تاریخ صدور | تاریخ انقضا | وضعیت صلاحیت و وضعیت فقط یکی از این موارد باشد: **Active / Suspended / Expired / Withdrawn**

ماده ۱۸ - مدت اعتبار اعتبار صلاحیت حرفه‌ای: ۳ سال

اما فرد باید در این سه سال فعالیت حرفه‌ای خود را حفظ کند. صرف دریافت مدرک برای تمدید کافی نباشد.

ماده ۱۹ - توسعه حرفه‌ای مستمر CPD — Continuing Professional Development

برای تمدید، مثلاً حداقل ۳۰ ساعت CPD در سه سال الزام شود. CPD می‌تواند شامل دوره‌های تخصصی، سمینار، مطالعه هدایت‌شده، تدریس، انتشار مقاله یا مشارکت در پروژه حرفه‌ای باشد. همچنین فرد باید حداقل تعداد مشخصی روز ممیزی در دوره اعتبار انجام داده باشد.

ماده ۲۰ - منشور اخلاق حرفه‌ای

هر ممیز هنگام ثبت باید منشور زیر را امضا کند:

من متعهد می‌شوم در انجام ممیزی، استقلال رأی، بی‌طرفی، رازداری، صداقت، احترام به شواهد و اجتناب از تعارض منافع را رعایت کنم؛ یافته‌ای را بدون شواهد کافی ثبت نکنم؛ اطلاعات سازمان را خارج از حدود مجاز افشا نکنم؛ و از موقعیت ممیزی برای منافع شخصی استفاده نکنم.

نقض جدی منشور می‌تواند موجب تعلیق یا لغو صلاحیت شود.

ماده ۲۱ - تعارض منافع

این موضوع برای آینده نظام بسیار مهم است. فردی که مستقیماً سیستم یک سازمان را طراحی یا مشاوره کرده است، نباید بدون کنترل مناسب بی‌طرفی مسئول ارزیابی مستقل همان سیستم شود. بنابراین قبل از هر مأموریت، فرم: Declaration of Impartiality & Conflict of Interest تکمیل شود.

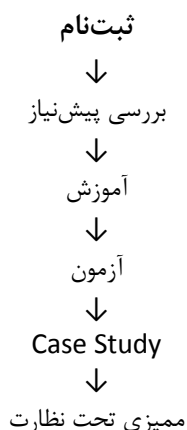
ماده ۲۲ - ساختار تصمیم‌گیری

- ✓ شورای راهبری. سیاست‌گذاری کلان.
- ✓ کمیته فنی. تدوین معیارها، آزمون‌ها و محتوای تخصصی.
- ✓ کمیته احراز صلاحیت. تصمیم مستقل درباره اعطا و تمدید صلاحیت.
- ✓ کمیته اخلاق، بی‌طرفی و شکایات. رسیدگی به اعتراض، شکایت و تعارض منافع.

در نتیجه مدرس دوره به تنهایی نمی‌تواند تصمیم بگیرد که دانشجوی خودش «سرممیز» است.

ماده ۲۳ - فرایند احراز صلاحیت

فرایند نهایی فرد به شکل زیر خواهد بود:

این فرایند به نظرم باید روی وبسایت انجمن نیز به شکل یک نمودار ساده منتشر شود.

ماده ۲۴ - معماری نهایی نظام

در نهایت یک ساختار بسیار روشن خواهیم داشت:

«آیا سازمان از داده، انسان، سیستم و فناوری برای خلق ارزش پایدار و تصمیم‌گیری هوشمند استفاده می‌کند؟» این سطح پنجم فعلاً **گواهینامه عمومی نیست**. ابتدا سه سطح ممیزی و سپس Value Nexus و بعد از آن «ارزیاب هوش سبز» بالاترین نشان حرفه‌ای انجمن خواهد بود.